

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน 6 งานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในโรงเรียนร้อยละ 63.1 การประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ ร้อยละ 57.7 การส่งเสริมและพัฒนาวิทยากร ร้อยละ 55.0 การกำหนดมาตรการการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนร้อยละ 54.2 การจัดนิทรรศการทางวิชาการและแสดงผลงานนักเรียนร้อยละ 52.7 การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการเผยแพร่ผลงานครูและนักเรียนในงานสำคัญต่างๆร้อยละ 47.7 เท่ากัน
 - 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเห็นว่า ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร้อยละ 55.0 การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนร้อยละ 54.6 การวางแผนและจัดทำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นร้อยละ 54.2 การจัดทำบ

ประมาณประจำปีของโรงเรียนร้อยละ 53.1 การร่วมบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ร้อยละ 51.5 และการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนร้อยละ 51.2

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในร่วมดำเนินการในการร่วมกิจกรรมในงานประเพณีต่างๆของชุมชน ร้อยละ 73.1 การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ร้อยละ 69.6 กิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่จำเป็นในท้องถิ่นและการรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียนร้อยละ 67.3 เท่ากัน การจัดทำงบประมาณประจำปีของโรงเรียนและการเข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในโรงเรียนร้อยละ 41.9 เท่ากัน และการสร้างขวัญและกำลังใจบุคลากรในโรงเรียนร้อยละ 40.4

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนร้อยละ 43.8 การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนร้อยละ 41.9 การประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ ร้อยละ 38.1 การรักษาระเบียบวินัยของบุคลากรในโรงเรียน ร้อยละ 35.8 การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการประสานงานขอความร่วมมือจากสถานประกอบการในท้องถิ่นเพื่อขอูดงานหรือจัดประสบการณ์แก่นักเรียนร้อยละ 34.2 เท่ากัน และการร่วมวางแผนงานวิชาการทางการวัดผล ประเมินทางการศึกษา ร้อยละ 33.8

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมสนับสนุนทางงบประมาณช่วยเหลือ การจัดหาสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาควรมีส่วนร่วมร้อยละ 63.5 การจัดหาทุนการศึกษาจากหน่วยงานต่างๆ ให้แก่นักเรียนยากจนร้อยละ 58.8 การจัดการให้การสนับสนุนงานด้านนันทนาการและกีฬาเพื่อปลูกฝังความสามัคคีร้อยละ 53.5 การจัดป้าย โฆษณาและสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมและนโยบายของโรงเรียนร้อยละ 51.9 การให้ความรู้และให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนร้อยละ 51.5 และการร่วมจัดกิจกรรมในงานประเพณีต่างๆในชุมชน ร้อยละ 49.6

1.6 ความคิดเห็นอื่นๆ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 6 งาน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ชุมชนช่วยดูแลเด็กด้วยกันร้อยละ 9.23 ขาดความรู้ด้านวิชาชีพ ร้อยละ 6.54

ขาดความรู้ด้านงานสารบรรณ ร้อยละ 4.62 ต้องการให้ชุมชนเข้ามาช่วยเหลือด้านงบประมาณร้อยละ 3.46 และเห็นว่าขาดความรู้ทางด้านวิชาการร้อยละ 2.30

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางงบประมาณช่วยเหลือในกิจกรรมที่จะต้องใช้ทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการบริหารจัดการในระดับมาก การมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ต้องการให้เป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษาและร่วมประชุมปรึกษาหารือ ส่วนการร่วมดำเนินการมีเพียงบางกิจกรรมที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไข เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมต้องการแก้ไข แต่สำหรับการร่วมติดตามและประเมินผล ในเกือบทุกกิจกรรมต้องการให้เข้าร่วม ในระดับน้อย

2. ความสัมพันธ์ของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับขนาดโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดโรงเรียน

อภิปรายผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นใน 6 งาน ตามการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ร่วมประชุมปรึกษาหารือ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามและประเมินผล และสนับสนุนทางงบประมาณช่วยเหลือ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 50 ขึ้นไป อาจเป็นเพราะว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ตลอดจนระเบียบข้อบังคับอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากกฎหมายแม่บท จึงทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีบทบาท สอดคล้องกับการใช้กระบวนการบริหารโดยสร้างพลังสร้างสรรค์ของชุมชน (AIC) ที่เน้นให้ชุมชนต้องตระหนักในความสำคัญของงาน คือเกิดความรู้ จึงจะเกิดความคิดที่จะสร้างสรรค์ หาแนวทางสร้างพลังพัฒนางานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีหลักการ 5 ประการ คือ การระดมความคิดของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การแก้ปัญหาความยุ่งยากในองค์กร การปฏิบัติตามแผน การระดมพลังสร้างสรรค์และการหลอมรวมความคิด ยอมรับซึ่งกันและกัน

เมื่อพิจารณาข้อย่อย พบว่า การวางแผนและการจัดทำหลักสูตรเพื่อส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า มาตรฐานที่ 25 ของสำนักงานมาตรฐานการ ศึกษา (สมศ.) กำหนดขึ้นในกระบวนการประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งได้กำหนดให้สถาน ศึกษาต้องมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่นที่จะได้รับการ ปรึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นความจำเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับด้านการ ร่วมประชุมปรึกษาหารือจากคณะกรรมการ ส่วนด้านการร่วมดำเนินการนั้นต้องการให้ร่วมใน กิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่จำเป็นในท้องถิ่น คงเห็นความสำคัญของตัวแทน ชุมชนที่จะเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้ ชาวสารได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญรวม ผดุงสัตย์(2544:67) ที่พบว่า กิจกรรมเผยแพร่ข่าวสารในโรงเรียนมัธยมศึกษามีการใช้ในระดับ ค่อนข้างสูง ด้านร่วมติดตามและประเมินผลโดยต้องการร่วมวางแผนงานวิชาการ ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่าต้องการให้บทบาทของชุมชนมากยิ่งขึ้นตามกฎหมายที่บัญญัติมา ส่วนด้าน สนับสนุนทางงบประมาณช่วยเหลือ โดยจัดหาสื่ออุปกรณ์อุดหนุนยังเป็นความต้องการที่ โรงเรียนต้องการ โดยปัจจุบันนี้การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนจากหน่วยงานราชการมีน้อยจึง เป็นความต้องการอย่างสูงของโรงเรียน ความต้องการในด้านการจัดหาสื่ออุปกรณ์ ทุนการ ศึกษาและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความต้องการที่ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างสูง

การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและใช้การสื่อสารถึงกันและ กันการเผยแพร่ผลงานครูและนักเรียนในงานสำคัญต่างๆ มากที่สุด การประสานงานขอความ ร่วมมือจากสถานประกอบการในท้องถิ่นเพื่อขอคูงานหรือจัดประสบการณ์แก่นักเรียน การเผยแพร่ผลงานครูและนักเรียนในงานสำคัญต่างๆ และการให้ความรู้และให้บริการด้านสุขภาพ อนามัยแก่ชุมชน มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิพร ศรีเถลลง (2544 :บทคัดย่อ) ที่ พบว่า ผู้นำและผู้ปกครองในชุมชนต้องการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของโรงเรียนทุกด้าน เช่นการพัฒนา การประเมินผล การสร้างความสัมพันธ์ การสนับสนุนบริจาคทรัพย์

การสร้างขวัญและกำลังใจบุคลากรในโรงเรียน การพิจารณาความดีความชอบ การ ร่วมวางแผนจัดกำลังคน การพิจารณาความดี ความชอบมากที่สุด และการร่วมวางแผนจัด กำลังคนมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรได้มี ระเบียบคณะกรรมการมาบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในดำเนินงานบุคลากรจึงเป็นความรับผิดชอบ ร่วมกัน ของคณะกรรมการทั้งปวง ไม่ใช่อำนาจของผู้บริหารคนเดียวเหมือนอย่างเคยและ การจัดการงานบุคลากรนั้นเริ่มที่การวางแผนจัดหาคนเข้าทำงานจำเป็นต้องใช้งบประมาณใน

การจ่ายค่าตอบแทนหรือเงินเดือน หลังจากนั้นการประเมินผลเพื่อให้ขวัญและกำลังใจเป็น
กระบวนการหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร

การตรวจสอบประเมินผลงานสารบรรณโรงเรียน การจัดซื้อและควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์
การจัดซื้อและควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ การประเมินผลการปฏิบัติงาน ธุรการ การเงินและพัสดุ
และการเข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างสิ่งก่อสร้างต่างๆในโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งอาจเป็น
เพราะว่า ผู้บริหารเห็นความจำเป็นที่ต้องให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมรู้เห็น ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อ
เป็นการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ อันจะเกิดการพัฒนาแก้ไขต่อไป

การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การรักษาความปลอดภัยภายใน
โรงเรียน การกำหนดมาตรการการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การบริหารอาคารสถานที่และ
สภาพแวดล้อม และการดูแลและซ่อมแซมอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ และการควบคุมงาน
ก่อสร้างต่างๆในโรงเรียนมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของเพื่อพัฒนาสถานศึกษาเป็นความจำเป็นที่ต้องให้ชุมชนมาดูแล
รักษาและบริหารงานอาคารสถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

การจัดการและให้การสนับสนุนงานด้านนันทนาการและกีฬาเพื่อปลูกฝังความ
สามัคคี การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการให้ความรู้และให้บริการ
ด้านสุขภาพอนามัยให้แก่นักเรียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า นโยบายของทางราชการที่เน้น
ให้ใช้กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อพัฒนาจิตใจเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด ให้ชุมชนเข้มแข็ง

ส่วนความคิดเห็นอื่นๆนั้น พบว่า บางงาน ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจสูง เช่น
หลักสูตรและอาชีพ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการมากกว่า ส่วนด้านที่ต้องการ
ให้เข้ามามีส่วนร่วมมาก ได้แก่ ด้านงบประมาณ การร่วมดูแลเด็กและการปรับปรุงอาคารสถานที่
อาจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนทั่วไปต้องการอยู่แล้ว เพื่อเกิดความสะดวกในการบริหารจัดการ

ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ
สนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือในกิจกรรมที่จะต้องให้ทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการ
บริหารจัดการในระดับมาก การมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ต้องการให้เป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษา
และร่วมประชุมปรึกษาหารือ ส่วนการร่วมดำเนินการมีเพียงบางกิจกรรมที่ต้องการให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไข เช่น ปัญหาที่เกิดกับเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่
เหมาะสมต้องการแก้ไข แต่สำหรับการร่วมติดตามและประเมินผล ในเกือบทุกกิจกรรม
ต้องการให้เข้าร่วมในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้รับงบประมาณในการ
จัดการไม่เพียงพอ จึงต้องพึ่งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือ

2. จากที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดโรงเรียน อาจเป็นเพราะว่า ระบบการบริหารจัดการในแต่ละโรงเรียนมีองค์ประกอบของงานเหมือนกัน ได้แก่ งานวิชาการ งานสัมพันธ์กับชุมชน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่และงานกิจการนักเรียน แม้ว่าปริมาณงานมากน้อยจะแตกต่างกันก็ตาม ทุกโรงเรียนจะต้องมีการปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้ เช่น การกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา 7-15 คนจากสัดส่วนของตัวแทนต่างๆ เหมือนกัน หรืออาจเป็นเพราะว่าบทบาทที่แท้จริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน 6 งานในโรงเรียนก็อาจเป็นได้ จึงเห็นว่าไม่มีความแตกต่างกับขนาดโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการที่พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางงบประมาณช่วยเหลือ ในกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องใช้งบประมาณ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะ หน่วยงานระดับสถานศึกษาไม่มีแหล่งรายได้เพียงพอในการจัดหาทุนทรัพย์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือชุมชน เพื่อให้การสนับสนุนในการบริหารจัดการ ตลอดจนการดำเนินการจำเป็นต้องใช้เงินและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการให้แล้วเสร็จ โรงเรียนจึงควมสร้างควมเข้าใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตระหนักในความเป็นเจ้าของสถานศึกษา ที่เป็นแหล่งจัดการเรียนรู้ให้แก่บุตรหลานในชุมชนให้มีศักยภาพ ตามที่สังคมต้องการ

ในส่วนที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการที่ปรึกษา ประชุมปรึกษาหารือและร่วมดำเนินการนั้นถือว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะเข้ามา มีบทบาทในการบริหารจัดการ การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ส่วนการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หลายฝ่ายมีการตรวจสอบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของแต่ละชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี จะต้องร่วมมือ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการร่วมประเมินผล และร่วมสนับสนุนในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนต้อง

เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนให้ความรู้ ชำลวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้แก่ชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ระดมความคิด ร่วมวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างข้าราชการครู กับชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการแสวงหาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาโดยชุมชน เพื่อสอดคล้องกับกฎหมายต่างๆที่ปฏิรูประบบราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University